

PAPER DETAILS

TITLE: SORU SORMA ÜZERINE HAZIRLANAN LISANSÜSTÜ TEZLERİNİN BIBLIYOMETRİK ANALIZI

AUTHORS: Ali GÖÇER,Akife KURT

PAGES: 40-70

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2412472>

SORU SORMA ÜZERİNE HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Ali GÖÇER

Erciyes Üniversitesi
gocer@erciyes.edu.tr
0000-0002-6880-2611

Akife KURT

Erciyes Üniversitesi
akifekurt93@gmail.com
0000-0003-2875-8406

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESES PREPARED ON ASKING QUESTIONS

ÇALIŞMA TÜRÜ: ARAŞTIRMA MAKALESİ

Özet: Bu çalışma, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi internet sitesindeki veri tabanında bulunan ve 1993-2021 yılları arasında soru sorma üzerine hazırlanmış lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz kullanılarak incelemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla 1993-2021 yılları arasında yazılmış tezler; yıllara, üniversitelere, program türlerine, enstitülere, ana bilim dallarına, bilim dallarına, dillerine, konularına, araştırma yöntemlerine, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine, hedef kitleye ve danışman unvanlarına göre incelenmiştir. Tezlerin analizinde bibliyometrik analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, araştırma sorularına yanıt bulacak biçimde düzenlenmiş, şekil ve tablolarla desteklenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, 1993-2021 yılları arasında yüksek lisans ve doktora tezleri özellikle 2018'den 2021 yılına değin düzenli olmamasına karşın diğer yıllara oranla artış göstermiştir. Gerek yüksek lisans gerek doktora tezinde en üretken üniversite Gazi Üniversitesidir. 132 tezin 117'sini yüksek lisans tezi, 15'ini doktora tezi oluşturmaktadır. Buna göre tezler en çok yüksek lisans programında hazırlanmıştır. Enstitülere göre tezler en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmıştır. Anabilim dallarına göre tezler en çok İlköğretim Ana Bilim Dalı, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı üzerinde; bilim dallarına göre ise Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Matematik Eğitimi Bilim Dalı üzerinde kümelenmiştir. Tezlerde en çok kullanılan dil Türkçe ve İngilizcedir. Tezlerde ele alınan konular arasında sınavlardaki ve ders kitabındaki sorular, öğretmen/öğretmen adaylarının soru sorma becerisi ve öğretmenlerin ders işleme sürecinde sorduğu sorular vardır. Tezlerde en çok nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Doküman inceleme, görüşme, test ve gözlem en çok kullanılan veri toplama araçlarıdır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler en çok betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Öğretmen/öğretmen adayları, lisans, ortaöğretim ve ortaokul öğrencileri tezlerde karşılaşılan

Abstract: This study aimed to analyze the master's and PhD theses prepared on asking questions between 1993-2021 in the database of the National Thesis Center of the Higher Education Council by using bibliometric analysis. Theses for this purpose they have been analyzed according to the years, universities, program types, institutes, majors, science branches, languages, subjects, research methods, data collection tools, data analysis methods, target audience and consultant titles. In the analysis of theses bibliometric analysis technique was used. The data obtained were arranged in a way to find answers to the research questions and were supported by figures and tables. According to the results of the research the master's and PhD theses written between 1993-2021 have increased compared to other years although they are not regular, especially from 2018 to 2021. Gazi University is the most productive university for both master's and PhD theses. Theses consist of 117 master's theses and 15 PhD theses. Accordingly, theses were mostly prepared in the master's program. According to the institutes, theses were mostly prepared in the Institute of Educational Sciences. According to the departments, the theses were mostly made in the Department of Primary Education, the Department of Mathematics and Science Education and the Department of Turkish Education. According to the branches of science, the studies were carried out in the Department of Turkish Education, Science Education and Mathematics Education. The languages most commonly used in theses are Turkish and English. Among the topics covered in the theses are the questions in the exams and the textbook, the questioning skills of the teacher/pre-service teachers, and the questions asked by the teachers during the lesson. The most qualitative research method was preferred in theses. Document review, interview, test

hedef kitlelerdir. Ayrıca tezlere en çok Prof. Dr. ve Doç. Dr. unvanlı danışmanlar rehberlik etmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Soru, soru sorma, lisansüstü tezler, bibliyometrik analiz.*

and observation are the most used data collection tools. The data obtained from the data collection tools were mostly analyzed with descriptive analysis. Teachers/pre-service teachers, undergraduate, secondary and secondary school students are the target audiences encountered in theses. In addition, the theses are mostly Prof. Dr. and Assoc. Dr. titled consultants guided.

Keywords: *Question, asking question, graduate theses, bibliometric analysis.*

GİRİŞ

İnsan sorgulamaya, merak etmeye eğilimi olan bir varlıktır. “Uygarlığın temelinde insanların merak duygusu yatar. İnsanoğlu yaşadığı çevreye, topluma ve evrene dair soru sormaya başladığı andan itibaren daha iyiyi bulmak adına gelişim ve uygarlık yolunda adım atar” (Kabaş, 2009, s. 56). “Soru sormak, kökeni 2500 yıl öncesinde Sokrates’e kadar uzanan bilinen en eski bilgiye - Sokrates’in deyimiyle ‘hakikate ulaşma’ yöntemidir (Kierkegaard, 2005; aktaran Bülbül Hüner, 2022, s. 5). Sokrates’e göre insan mükemmelliğinin en yüce şekli, kendini ve başkalarını sorgulamaktan geçer (Sobel & Panas, 2021, s. 22). Sokrates, soruları hakikate ulaşma yönteminde bir araç olarak kullanmış ve sorularla birlikte sorgulamayı yaşamın ana hedefi olarak belirlemiştir (Bülbül Hüner, 2022, s. 5).

Soru, sorgulayıcı bir form veya fonksiyona sahip olan tümce (Cotton, 1988) şeklinde tanımlanır. Esasen soru, bu tanımdan daha öte bir anlamı içerir. Nitekim soru, düşünmenin göstergesidir. “Düşünme, bir konu üzerinde sorular sorulmaya başlandığı andan itibaren oluşmaya başlar” (Özden, 2021, s. 153). Soru sorma, Kabaş ve Baran Tecir’e göre (2021) düşünmeyi ateşleyen bir yöntem (s. 16); Yeşil ve Yeşil’e (2007) göre düşünce üretme ve bilgiyi anlamlandırmanın temel yollarından biridir (s. 224). Soruya ya da sorulara kayıtsız kalamayan insan beynini araştırmaya sevk eder ve araştırmaya, yeni bir alana kapı aralar (Kabaş ve Baran Tecir, 2021, s. 144). Böylece soru sormak düşünceyi geliştirmekle kalmaz, merak duygusunu da kamçılar. “Soru sorma, bulmanın ve yaratmanın ilk aşamasından da önce başlamakta ve sonuçta ulaşılanın işe yarayıp yaramadığı veya ne düzeyde işe yaradığı soruları ile son adıma kadar devam etmektedir” (Demirel,

2020, s. 176). Sorular bir savın, varsayımın doğruluğunu ya da yanlışlığını kanıtlarıyla aramak üzere bireyi harekete geçirmektedir (Bülbül Hüner, 2022, s. 6). Soruların gün yüzüne çıkmasıyla farkındalık meydana gelir (Kabaş & Baran Tecir, 2021, s. 19). Daha açık bir ifadeyle “kafasında herhangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir” (Büyükalın Filiz, 2004, s. 3).

Sorular bilişsel ve bilişüstü strateji rolü oynamaktadır. Bilişsel strateji etkili soru sormanın etkili düşünmeyi gerektirme ve kavramayı kolaylaştırmasının; bilişüstü strateji ise kavramayı yönetme ve kontrol etmenin göstergesidir (Ün Açıkgöz, 2006, s. 249). Akyol, (2021), Sook Lim ve Cole’dan (2002) soruların yeni bilgiler elde etmek, anlayış geliştirmek ve düşünceleri başkalarının düşünceleriyle karşılaştırmak için kullanılabileceğini aktarır (s. 215). Buna göre soru sormanın “en iyi ilişki kurma ve ilişkiyi geliştirme biçimi” (Kabaş & Baran Tecir, 2021, s. 154) olduğu söylenebilir. Kilitli kapıları açan bir anahtara (Sobel & Panas, 2021, s. 3) benzetilen sorular aracılığıyla insan anlamlandırır, ilişkilendirir ve karar verir. Bu bağlamda iyi, nitelikli sorular sormak önemlidir. Sobel ve Panas (2021), iyi soruların düşünceleri gözden geçirmeye zorladığına ve en değerli varsayımları kökten silkeleyerek düşünce kalıplarının ötesine götürdüğünü ifade eder (s. 3). Bunun sonucunda öğrenmeye ve keşfetmeye eğilim artar.

Literatürde soru sorma konulu çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalarda ele alınan konular arasında kendi kendine soru sorma stratejisi (Wong, 1985), soru sorma eğitimi ve etkisi (Bülbül, 2019; Rosenshine, vd., 1996), öğretmenlerin soru sorma becerisi (Alhineidi, 2018; Çakmak, 2009; Döş vd., 2016; Eminoğlu, 2020; Franke vd., 2009; Yılmaz, 2019), öğrencilerin soru sorma becerisi (Ahtee vd., 2011; Bahtiyar, 2019; Chin & Brown, 2002; Chin & Osborne, 2008; Çakıcı vd., 2012), öğrencilerin sorulara ilişkin tutumu (Doğan, 2018), ders kitabında yer alan sorular (Aşıcı, 1998; Özyanık, 2018; Yang vd., 201), metin altı sorular (Akyol, 2000; Eroğlu, 2019; Ensar, 2002; Kutlu, 1999; Sur, 2022), sınavlarda sorulan sorular (Ayvacı & Türkdoğan, 2010; Ergün, 2021; Göçer, 2011; Göçer, 2014; Güfta & Zorbaz, 2008; İnci, 2014; Karaman, 2016; Ünal, 2019), soru sorma ile anlama arasındaki ilişki (Duran & Gürsoy, 2018; Yılmaz, 2017), eğitimde sorunun yeri ve önemi (Göçer, 2022) gösterilebilir. Sözü edilen çalışmalar içinde soru sorma üzerine hazırlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini içeren bir çalışma ile karşılaşılmamıştır.

Araştırma, Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi internet sitesindeki veri tabanında bulunan ve 1993-2021 yılları arasında soru sorma üzerine hazırlanmış lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz kullanılarak incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın amacı doğrultusunda şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler üniversitelere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler program türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler enstitülere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler ana bilim dallarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler bilim dallarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezlerin dil dağılımı nasıldır?
- Soru sorma üzerine yazılan tezlerin konulara göre dağılımı nasıldır?
- Soru sorma üzerine yazılan tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine yazılan tezlerde kullanılan veri toplama araçları nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine yazılan tezlerde kullanılan veri analiz yöntemleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler hedef kitleye göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Soru sorma üzerine hazırlanan tezler danışman unvanına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde yapılandırılmıştır. “Tarama modellerinin tek başına uygulandığı araştırma yaklaşımları olmakla birlikte taramanın yer almadığı bir başka araştırma modelinin tek başına var olması düşünülemez” (Karasar, 2020, s. 109). Araştırmada bibliyometrik analiz tekniğinden yararlanılmıştır.

Örneklem

Çalışmada 1993-2021 yılları arasında soru sorma üzerine yazılmış lisansüstü tezler kullanılmıştır. Tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden ulaşılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nin internet sitesinde bulunan tarama bölümüne Türkçe “soru” ve “soru sorma”; İngilizce “question” ve “asking

questions” anahtar kelimeleri yazılmış ve araştırma “Sosyal Alan” ile sınırlandırılmıştır. Bunun sonucunda 117’si yüksek lisans, 15’i doktora olmak üzere 132 tez araştırma kapsamına alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama sürecinin ilk aşamasında YÖK Ulusal Tez Merkezi’ne ait internet sitesinin tarama kısmına “soru sorma” kavramı yazılmış ve 28 kayıt bulunmuştur. Tezlere yeterince ulaşılmadığı düşünülerek “soru”, “soru sorma”, “question”, “asking questions” anahtar kelimeleriyle Türkçe ve İngilizce dilinde tekrar sorgulama yapılmıştır. Aranacak alan için “tez adı, konu, dizin, özet” seçilmiş ve yıl aralığı “1993-2021” olarak belirlenmiştir. Arama sonucu 2000’e yakın kayda ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinin ikinci aşamasında “Sosyal Alan” bölümü tercih edilerek sınırlandırma yapılmıştır. Bu aşamada çalışma alanı eğitim bilimleri olan iki (2) uzmandan görüş alınmıştır ve alınarak çalışma amacına uygun olduğuna karar verilen 117’si yüksek lisans, 15’i doktora olmak üzere 132 tez araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler bibliyometrik analiz tekniğine göre analiz edilmiştir. Sistematik derleme çalışmalarında kullanılan bibliyometrik analiz (Yılmaz, 2021, s. 1476) için “Borgman ve Funer (2002) akademik iletişim yapısı ve işleyişini tanımlama, açıklama, değerlendirme ve tahmin etmede güçlü araçlar sunduğunu” (aktaran Ukşul, 2016, s. 13) ifade etmektedir. “Bibliyometrik yöntemler kullanılarak belirli bir disiplinde, belirli bir ülkede çalışılan konu başlıkları, bu konuları çalışan yazarlar, yazarlar arası iş birliği, fazla ya da az çalışma yapılan konu başlıkları belirlenebilmektedir” (Umut-Zan, 2012, s. 15). Bu çalışmada tezlerin hazırlandığı yıllar, üniversiteler, program türleri, enstitüler, ana bilim dalları, bilim dalları, diller, konular, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri, hedef kitleler, danışman unvanları kodlama birimi olarak belirlenmiştir. Veriler bu birimlere göre Microsoft Excel programında analiz edilmiştir. Verilerin frekans (f) ve yüzdeleri (%) saptanmış ve tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılığı

Çalışma; Yüksek Öğretim Kurulunun Ulusal Tez Merkezi’nde “soru”, “soru sorma”, “question” ve “asking questions” anahtar kelimeleriyle “Sosyal Alan” bölümünde aranan 1993-2021 yılları arasında hazırlanmış 117 yüksek lisans, 15 doktora tezi olmak üzere toplam 132 tez ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

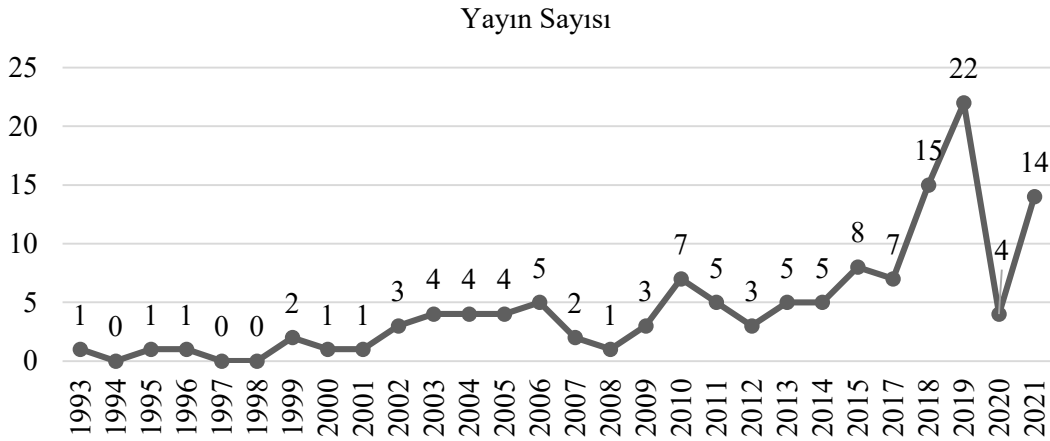
Araştırmanın verilerine Yüksek Öğretim Kuruluna ait Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında belirlenen ölçütler şeffaf bir şekilde ifade edilmiştir. Verilerin erişime açık olması, çalışma alanı eğitim bilimleri olan iki (2) uzmanın görüşünün alınması veri toplanma ve analiz sürecinin açıkça ifade edilmesi, bulguların tablolarla somutlaştırılması araştırmanın geçerli ve güvenilir olmasını sağlayabilir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bulgular bölümünde Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “soru”, “soru sorma”, “question” ve “asking questions” anahtar kavramlarıyla aranan ve ulaşılan 132 tezin yıllara, üniversitelere, program türlerine, enstitülere, ana bilim dallarına, bilim dallarına, dillerine, konularına, araştırma yöntemlerine, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine, hedef kitleye ve danışman unvanlarına göre dağılımı verilmiştir. Analiz sonuçları şekil ve tablolarla desteklenmiştir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1 soru sorma üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre sayısal dağılımı hakkında bilgi vermektedir.

Şekil 1. 1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’den soru sorma üzerine yazılmış tezlerin yıllara göre istikrarlı bir artış veya azalış göstermediği anlaşılmaktadır. Tez sayısının en fazla olduğu yıllar sırasıyla 2019 (f=22), 2018 (f=15) ve 2021 (f=14); en az olduğu yıllar 1993 (f=1), 1995 (f=1), 1996 (f=1), 2000 (f=1), 2001 (f=1) ve 2008 (f=1)’dir. 1994, 1997 ve 1998 yıllarında ise tez yazılmadığı görülmüştür. Buna göre soru sorma üzerine yapılan akademik çalışmalara son yıllarda ağırlık verildiği söylenebilir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 1’de soru sorma üzerine yazılmış tezlerin üniversitelere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Ahi Evran Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Anadolu Üniversitesi	1	0.85	1	6.6	2	1.5
Ankara Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Atatürk Üniversitesi	6	5.1	0	0	6	4.5
Bahçeşehir Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Balıkesir Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Bartın Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Boğaziçi Üniversitesi	2	1.7	1	6.6	3	2.2
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	6	5.1	1	6.6	7	5.3
Çukurova Üniversitesi	3	2.5	2	13.3	5	3.7
Dicle Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	3.4	0	0	4	3.1

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Fırat Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Gazi Üniversitesi	25	21.3	3	20	28	21.2
Gaziantep Üniversitesi	10	8.5	0	0	10	7.5
Hacettepe Üniversitesi	3	2.5	1	6.6	4	3.1
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	3	2.5	0	0	3	2.2
İnönü Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
İstanbul Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
İstanbul Aydın Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Karabük Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Karadeniz Teknik Üniversitesi	0	0	1	6.6	1	0.7
Kastamonu Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Kocaeli Üniversitesi	3	2.5	0	0	3	2.2
Marmara Üniversitesi	5	4.2	0	0	5	3.8
Mersin Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Necmettin Erbakan Üniversitesi	0	0	1	6.6	1	0.7
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	4	3.4	1	6.6	5	3.8
Pamukkale Üniversitesi	1	0.85	1	6.6	2	1.5
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Sakarya Üniversitesi	3	2.5	0	0	3	2.2
Selçuk Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Siirt Üniversitesi	2	1.7	0	0	2	1.5
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7

Trabzon Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Uludağ Üniversitesi	4	3.4	2	13.3	6	4.6
Uşak Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	0.85	0	0	1	0.7
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 1'e göre soru sorma üzerine en fazla tez Gazi Üniversitesi (f=28), Gaziantep Üniversitesi (f=10) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (f=7) tarafından hazırlanmıştır. Program türüne göre tezlerin dağılımına bakıldığında en fazla yüksek lisans tezinin Gazi Üniversitesi (f=25) ve Gaziantep Üniversitesi (f=10); en fazla doktora tezinin Gazi Üniversitesi (f=3), Uludağ Üniversitesi (f=2) ve Çukurova Üniversitesi'nde (f=2) yapıldığı fark edilmiştir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Program Türüne Göre Dağılımı

Tablo 2'de soru sorma üzerine yazılmış tezlerin program türüne göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Program Türüne Göre Dağılımı

Lisansüstü Program Türü	Tez Sayısı	
	f	%
Yüksek Lisans	117	88.7
Doktora	15	11.3
Toplam	132	100

Tablo 2'de soru sorma üzerine yazılmış yüksek lisans tezlerinin (f=117) doktora tezlerine (f=15) göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bağlamda yüksek lisans tezlerinin nicelik bakımından üstün olduğu söylenebilir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 3'te soru sorma üzerine yazılmış tezlerin enstitülere göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 3

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Lisansüstü Program Türü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü		Sosyal Bilimler Enstitüsü		Sağlık Bilimleri Enstitüsü		Fen Bilimleri Enstitüsü		Lisansüstü Eğitim Enstitüsü		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yüksek Lisans	73	88	31	88.5	1	100	6	85.8	6	100	117	88.7
Doktora	10	12	4	11.4	0	0	1	14.2	0	0	15	11.3
Toplam	83	100	35	100	1	100	7	100	6	100	132	100

Tablo 3'e göre soru sorma konulu tezler nicelik bakımından sırasıyla Eğitim Bilimleri Enstitüsü (f=83), Sosyal Bilimler Enstitüsü (f=35), Fen Bilimleri Enstitüsü (f=7), Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (f=6) ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü (f=1) aracılığıyla hazırlanmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüsünün gerek yüksek lisans gerekse doktora tezinin üretimine öncülük ettiği söylenebilir. Bu durum, eğitimde soru sormanın önemi ve değerinin farkındalığıyla ilişkilendirilebilir. Sağlık Bilimleri Enstitüsünde (f=0) ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde (f=0) doktora tezinin yazılmamış olması analizin bir başka sonucudur.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4'te soru sorma üzerine yazılmış tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İngiliz Dili ABD	2	1.7	1	6.6	3	2.2
İngiliz Dili Eğitimi ABD	2	1.7	1	6.6	3	2.2
İlköğretim ABD	13	11.1	4	26.6	17	12.8
Coğrafya Eğitimi ABD	2	1.7	0	0	2	1.5

Biyoloji Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Güzel Sanatlar Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitim Programları ve Öğretimi ABD	0	0	1	6.6	1	0.7
Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi ABD	3	2.5	0	0	3	2.2
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD	11	9.4	1	6.6	12	9.1
Matematik Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Fen Bilgisi Eğitimi ABD	2	1.7	0	0	2	1.5
Arap Dili Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Bilgisayar Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ABD	2	1.7	1	6.6	3	2.2
Temel Eğitim ABD	5	4.2	0	0	5	3.7
Türkçe Eğitimi ABD	12	10.2	0	0	12	9.1
Türkçe ve Sosyal Bilimler ABD	11	9.4	1	6.6	12	9.1
Uzaktan Eğitim ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Yabancı Diller Eğitimi ABD	3	2.5	0	0	3	2.2
Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Yabancı Dil Öğretimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitim Bilimleri ABD	9	7.6	3	20	12	9.1
Özel Eğitim ABD	1	0.8	1	6.6	2	1.5
Sınıf Öğretmenliği ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Türk Dili ve Edebiyatı ABD	4	3.4	0	0	4	3.1
Felsefe Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ABD	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD	3	2.5	0	0	3	2.2
Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi ABD	4	3.4	1	6.6	5	3.7
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Öğretmenliği ABD	4	3.4	0	0	4	3.1

Belirtilmemiş	13	11.1	0	0	13	9.8
Toplam	117	100	15	100	132	100

Not: Ana Bilim Dalı kısaltılarak ABD şeklinde verilmiştir.

Tablo 4’e göre İlköğretim ABD (f=17), Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD (f=12), Türkçe Eğitimi ABD (f=12), Türkçe ve Sosyal Bilimler ABD (f=12), Eğitim Bilimleri ABD (f=12) soru sorma üzerine yazılmış tezlerin en fazla hazırlandığı ana bilim dallarıdır. Program türü bakımından yüksek lisans tezlerinde İlköğretim ABD (f=13), Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD (f=11), Türkçe Eğitimi ABD (f=12), Türkçe ve Sosyal Bilimler ABD (f=11) ve Eğitim Bilimleri ABD (f=9); doktora tezlerinde İlköğretim ABD (f=5) ve Eğitim Bilimleri ABD (f=3) akademik üretkenliği ile ön plandadır. Bunun yanı sıra 117 yüksek lisans tezinin 13’ünde ana bilim dalı bilgisi yer almadığı için tabloda “belirtilmemiş” ifadesi kullanılmıştır.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 5’te soru sorma üzerine yazılmış tezlerin bilim dallarına göre dağılımı bulunmaktadır.

Tablo 5

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı	8	6.8	1	6.6	9	6.8
Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı	2	1.7	0	0	2	1.5
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı	4	3.4	0	0	4	3.1
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı	1	0.8	1	6.6	2	1.5
Arap Dili Öğretmenliği Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Bilim Dalı	0	0	1	6.6	1	0.7
Kimya Eğitimi Bilim Dalı	2	1.7	0	0	2	1.5
Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı	0	0	1	6.6	1	0.7
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı	1	0.8	2	13.3	3	2.2

Yabancı Dil Öğretimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı	6	5.1	0	0	6	4.5
Matematik Eğitimi Bilim Dalı	4	3.4	1	6.6	5	3.7
İlköğretim Matematik Eğitimi Bilim Dalı	2	1.7	0	0	2	1.5
Arap Dili Öğretmenliği Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
İngiliz Dili Eğitimi Bilim Dalı	4	3.4	1	6.6	5	3.7
Yabancı Dil Öğretimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı	4	3.4	0	0	4	3.1
Felsefe Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Tarih Eğitimi Bilim Dalı	3	2.5	0	0	3	2.2
Fizik Eğitimi Bilim Dalı	2	1.7	0	0	2	1.5
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Özel Eğitim Bilim Dalı	3	2.5	0	0	3	2.2
Eğitim Teknolojisi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitimde Ölme ve Değerlendirme Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı	4	3.4	1	6.6	5	3.7
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı	4	3.4	0	0	4	3.1
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Müzik Eğitimi Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı	1	0.8	0	0	1	0.7
Belirtilmemiş	50	42.7	6	40	56	42.4
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 5'e göre Türkçe Eğitimi Bilim Dalı (f=9), Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı (f=6), Matematik Eğitimi Bilim Dalı (f=5), İngiliz Dili Eğitimi Bilim Dalı (f=5) ve Eğitim Programları ve Öğretim

Bilim Dalı (f=5) soru sorma üzerine en fazla tezin yazıldığı bilim dallarıdır. Yüksek lisans tezlerinin Türkçe Eğitimi Bilim Dalında (f=8) ve Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalında (f=6); doktora tezlerinin Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalında (f=2) yazıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra 117 yüksek lisans tezinin 50'sinde, 15 doktora tezinin 6'sında bilim dalı bilgisi bulunmadığı için tabloda “belirtilmemiş” ifadesine yer verilmiştir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Dil Dağılımı

Tablo 6’da soru sorma konulu tezlerde kullanılan dile ilişkin sonuçlar paylaşılmıştır.

Tablo 6

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Kullanılan Dile Göre Dağılımı

Tezlerde Kullanılan Dil	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Türkçe	100	85.5	12	80	112	85
İngilizce	15	12.9	3	20	18	13.6
Almanca	1	0.8	0	0	1	0.7
Arapça	1	0.8	0	0	1	0.7
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 6’ya göre lisansüstü tezler sırasıyla en çok Türkçe (f=112) ve İngilizce (f=18); en az Almanca (f=1) ve Arapça (f=1) dilinde yapılmıştır. Türkçe yazılan yüksek lisans (f=100) ve doktora (f=12) tezleri İngilizce yazılan yüksek lisans (f=15) ve doktora (f=3) tezlerinden fazladır. Almanca ve Arapça yazılmış yüksek lisans tezlerinin sayısı birbirine eşit iken bu dillerde yazılmış doktora tezine rastlanmamıştır.

Soru Sorma Üzerine Yazılan Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Tablo 7’de soru sorma üzerine yazılmış tezler konuları bakımından incelenmiştir.

Tablo 7

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Konuları Bakımından Dağılımı

Konu	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
------	---------------	---------	--------

	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin soru sorma becerileri	5	4.2	1	6.6	6	4.5
Soru sorma eğitimi ve etkileri	4	3.4	1	6.6	5	4.5
Öğretmen sorularının ders katılımına etkisi	2	1.7	0	0	2	1.5
Soru sormanın muhakeme gücüyle ilişkisi	1	0.8	1	6.6	2	1.5
Öğretmenlerin ders işleme/metin işleme sürecinde sorduğu soruların incelenmesi	9	7.6	1	6.6	10	7.5
Soru formatının çözüm stratejisine/başarıya/eleştirel düşünmeye etkisi	8	6.8	1	6.6	9	6.8
Soru sorma ve geri bildirim yoluyla hikâye okuma	1	0.8	0	0	1	0.7
Öğretmen adaylarının soru sorma becerisinin incelenmesi	10	8.5	1	6.6	11	8.3
Yansıtıcı soru sorma	1	0.8	0	0	1	0.7
Soru-cevap yönteminin başarıya etkisi	6	5.1	1	6.6	7	5.3
Mesleki deneyimin soru sorma becerisine etkisi	1	0.8	0	0	1	0.7
Soru sormanın beden diline ve tonlamaya etkisi	1	0.8	1	6.6	2	1.5
Soru cümlelerinin analizi	2	1.7	1	6.6	3	2.2
Sınavlarda (yazılı sınav/merkezî sınav/uluslararası sınav) sorulan soruların taksonomik olarak incelenmesi	18	15.3	0	0	19	14.3
Felsefe eğitiminde soru sorma	2	1.7	0	0	2	1.5
Soru sormanın başarıya etkisi	3	2.5	1	6.6	4	3
Sokratik sorgulama ile soru sorma düzeylerinin incelenmesi	1	0.8	1	6.6	2	1.5
Lisansüstü öğrencilerinin soru hazırlama yeterlilikleri	1	0.8	0	0	1	0.7
Öğretmenlerin soru yazma becerileri	1	0.8	1	6.6	2	1.5

Ders kitabındaki soruların (tema sonu değerlendirme ve metin altı sorular) taksonomik olarak incelenmesi	16	13.6	0	0	16	11.3
Sokratik sorgulamanın soru sorma becerisine ve üst düzey düşünmeye etkisi	2	1.7	1	6.6	3	2.2
Soru türlerinin psikometrik açıdan incelenmesi	2	1.7	0	0	1	0.7
Sınıf içi iletişim ve etkileşimde soruların rolü	2	1.7	2	13.3	4	3
Öğrencilerin soru sormaya yönelik tutumu	2	1.7	0	0	2	1.5
Soru ve anlama arasındaki ilişki	3	2.5	0	0	3	2.2
Öğretmen/öğretmen adaylarının soruları ile merkezî sınav sorularının karşılaştırılması	5	4.2	0	0	5	3.7
Yazılı sınav sorularıyla merkezî sınav sorularının karşılaştırılması	8	6.8	0	0	8	6
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 7'ye göre yüksek lisans ve doktora tezlerinin konuları sırasıyla en çok sınavlarda (yazılı sınav/merkezî sınav/uluslararası sınav) sorulan soruların taksonomik olarak incelenmesi (f=19), ders kitabındaki soruların (tema sonu değerlendirme ve metin altı sorular) taksonomik olarak incelenmesi (f=15), öğretmen adaylarının soru sorma becerisi (f=11) ve öğretmenlerin ders işleme /metin işleme sürecinde sorduğu soruların analizi (f=10) üzerinde toplanmıştır. Lisansüstü tezlerde soru sorma ve geri bildirim yoluyla hikâye okuma (f=1), mesleki deneyimin soru sorma becerisine etkisi (f=1), soru türlerinin psikometrik açıdan incelenmesi (f=2), lisansüstü öğrencilerinin soru hazırlama yeterlilikleri (f=1), öğrencilerin soru sormaya yönelik tutumu (f=2), soru sormanın beden diline ve tonlamaya etkisi (f=2), Sokratik sorgulama ile soru sorma düzeylerinin incelenmesi (f=2), soru sormanın muhakeme gücüyle ilişkisi (f=2) ve öğretmen sorularının ders katılımına etkisi (f=2) üzerinde en az çalışmış konulardır.

Soru Sorma Üzerine Yazılan Tezlerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımı

Tablo 8'de soru sorma üzerine yazılmış tezlerin araştırma yöntemleri bakımından dağılımı incelenmiştir.

Tablo 8

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemleri	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nicel	41	35	7	46.7	48	36.3
Nitel	63	53.9	6	40	69	52.2
Karma	9	7.6	2	13.3	11	8.4
Belirtilmemiş	4	3.5	0	0	4	3.1
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 8'e göre tezlerde sırasıyla en çok nitel (f=69), nicel (f=48) ve karma (f=11) yöntemler tercih edilmiştir. Nitel yöntemle yazılmış yüksek lisans tezlerinin (f=63) sayısı nicel (f=41) ve karma (f=9) yöntemlerden fazlayken; nicel yöntemle yazılmış doktora tezlerinin (f=7) sayısı nitel (f=6) ve karma (f=2) yöntemlerden fazladır. Ayrıca 4 adet yüksek lisans tezinde kullanılan araştırma yöntemi hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Bu durumda nitel araştırma yönteminin soru sorma konulu tezlerde sıklıkla kullanılan bir araştırma yöntemi olduğu anlaşılmaktadır.

Soru Sorma Üzerine Yazılan Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Tablo 9'da soru sorma konulu tezlerde kullanılan veri toplama araçları sunulmuştur.

Tablo 9

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Gözlem	22	13.3	7	22.5	29	14.8
Görüşme	27	16.3	6	19.4	33	16.8
Yansıtıcı günlük	0	0	2	6.4	2	1.1
Alan notu	0	0	1	3.2	1	0.5
Anket	9	5.4	0	0	9	4.6

Ölçek	6	3.7	1	3.2	7	3.5
Belirtke tablosu	2	1.2	0	0	2	1.1
Başarı/yetenek/eleştirel düşünme/bilişsel alan/tutum testleri	27	16.3	4	13	31	15.8
Envanter	3	1.9	1	3.2	4	2.1
Doküman/kayıt incelemesi	62	37.6	6	19.4	68	34.6
Formlar	7	4.2	2	6.4	9	4.6
Rubrik	0	0	1	3.2	1	0.5
Toplam	165	100	31	100	196	100

Tablo 9'a göre tezlerde doküman/kayıt incelemesi (f=68), görüşme (f=33), başarı/yetenek/eleştirel düşünme/bilişsel alan/tutum testleri (f=31) ve gözlem (f=29) en çok; alan notu (f=1), rubrik (f=1), yansıtıcı günlük (f=2), belirtke tablosu (f=2) en az tercih edilen veri toplama araçlarıdır. Tezlere sınavlardaki veya ders kitaplarındaki soruları taksonomik incelemenin konu alınması, veri toplama aracı olarak doküman incelemesinin kullanımının doğal bir sonucudur.

Soru Sorma Üzerine Yazılan Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Yöntemlerinin Dağılımı

Tablo 10'da soru sorma konulu tezlerin veri analiz yöntemleri bakımından dağılımı incelenmiştir.

Tablo 10

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Veri Analizi		Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
Nicel	Betimsel istatistik	24	20.5	3	20	27	20.4
	Çıkarımsal istatistik	16	13.6	3	20	19	14.3
	İçerik analizi	1	0.8	1	6.6	2	1.5
	Betimsel analiz	40	34.1	2	13.3	42	31.8

Nitel	İçerik analizi	18	15.3	3	20	21	15.9
	Betimsel analiz & İçerik analizi	5	4.2	1	6.6	6	4.5
	Betimsel istatistik & Betimsel analiz	5	4.2	1	6.6	6	4.5
Karma	Çıkarımsal istatistik & İçerik analizi	1	0.8	1	6.6	2	1.5
	Betimsel istatistik & İçerik analizi	3	2.5	0	0	3	2.2
Belirtilmemiş		4	3.4	0	0	5	3.7
Toplam		117	100	15	100	132	100

Bu tabloya anlaşılabacağı gibi nicel araştırma yöntemiyle yazılan tezler sırasıyla betimsel istatistik (f=27), çıkarımsal istatistik (f=19), içerik analizi (f=2); nitel araştırma yöntemiyle yazılan tezler sırasıyla betimsel analiz (f=42), içerik analizi (f=21) ile analiz edilmiştir. Nitel araştırma yönteminin tercih edildiği 6 tezde ise hem betimsel hem de içerik analizi kullanılmıştır. Felsefesi gereğince karma yöntemli tezlerde sırasıyla betimsel istatistik ve betimsel analiz (f=6), betimsel istatistik ve içerik analizi (f=3) çıkarımsal istatistik ve içerik analizi (f=2) bir arada kullanılmıştır. Özetle lisansüstü tezlerin çoğu betimsel analiz (f=42); az bir kısmı içerik analizi (f=2), betimsel istatistik ve içerik analizi (f=2) ile analiz edilmiştir. Buna ek olarak incelenen 117 yüksek lisans tezinin 4'ünde analiz yöntemi açıklanmamıştır.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Hedef Kitleye Göre Dağılımı

Tablo 11'de soru sorma konulu tezlerin hedef kitlesine göre dağılımı incelenmiştir.

Tablo 11

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Hedef Kitleleri Bakımından Dağılımı

Hedef Kitle	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Otizm spektrum bozukluğu tanılı 5-10 yaş grubu	1	1.2	1	6.6	2	2.1
4-6 yaş grubu	1	1.2	0	0	1	1.1
Üstün yetenekli öğrenciler	2	2.5	0	0	2	2.1
İlkokul öğrencileri	2	2.5	2	13.3	4	4.3
Ortaokul öğrencileri	14	18	2	13.3	16	17.2
Ortaöğretim öğrencileri	9	11.5	1	6.6	10	10.7
Lisans öğrencileri	10	12.8	0	0	10	10.7
Lisansüstü öğrencileri	1	1.2	1	6.6	2	2.1
Akademisyenler	3	3.8	0	0	3	3.2
Pedagojik formasyon öğrencileri	0	0	1	6.6	1	1.1
Yetenek sınavına başvuran adaylar	1	1.2	0	0	1	1.1
Öğretmen adayları	11	14.1	2	13.3	13	14
Öğretmenler	19	24.3	3	20	22	23.6
Soru yazarları	1	1.2	2	13.3	2	2.1
Öğretmen ve öğrenciler	3	3.8	0	0	3	3.2
Toplam	78	100	15	100	93	100

Tablo 11’de tezlerin hedef kitlelerini en çok öğretmen (f=22), ortaokul öğrencileri (f=16), öğretmen adayları (f=13), ortaöğretim öğrencileri (f=10) ve lisans öğrencileri (f=10); en az otizm spektrum bozukluğu tanılı 5-10 yaş grubu (f=2), 4-6 yaş grubu (f=1), pedagojik formasyon öğrencileri (f=1) ve yetenek sınavına başvuran adaylar (f=1) oluşturmaktadır. Buna göre tezlerin daha ziyade öğretmen ve öğretmen adayları üzerinde yoğunlaştığı; 4-6 yaş grubunun, üstün yetenekli öğrencilerin, pedagojik formasyon öğrencilerinin, otizm tanılı bireylerin ve soru yazarlarının hedef kitlede olduğu çalışmaların az sayıda olması dikkat çekmektedir.

Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Tablo 12’de soru sorma üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 12

1993-2021 Yılları Arasında Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Danışman Unvanı Bakımından Dağılımı

Unvan	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Prof. Dr.	31	26.4	9	60	40	30.3
Prof. Dr. & Yrd. Doç. Dr.	0	0	1	6.7	1	0.8
Doç. Dr.	33	28.2	4	26.6	37	28
Doç. Dr. & Doç. Dr.	1	0.8	0	0	1	0.8
Yrd. Doç. Dr.	30	25.6	1	6.7	31	23.4
Dr. Öğr. Üyesi	18	15.3	0	0	18	13.6
Dr.	4	3.4	0	0	4	3.1
Toplam	117	100	15	100	132	100

Tablo 12’ye göre Prof. Dr. (f=40) ve Doç. Dr. (f=37) unvanlı danışmanların tez sayısının diğer unvanlı danışmanlardan daha fazla olduğu görülmüştür. Dr. (f=4) ve Dr. Öğr. Üyesi (f=18) unvanlı danışmanların yürütücüsü olduğu tez sayıları az sayıdadır. Bunun yanı sıra bir doktora tezi Prof. Dr. ve Yrd. Doç. Dr.; bir yüksek lisans tezi Doç. Dr. ve Doç. Dr. unvanlı olmak üzere iki danışman ile yürütülmüştür. Program türü bakımından değerlendirilirse yüksek lisans tezleri en Doç. Dr.; doktora tezleri Prof. Dr. unvanlı danışmanla gerçekleşmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir konu üzerinde hazırlanmış çalışmaları incelemek, literatüre geniş bir perspektifte bakmayı sağladığı gibi ilerleyen dönemde yapılacak çalışmalara sağlam bir zemin oluşturabilir. Sistemantik derleme imkânı sunan bibliyometrik analiz belli bir konuda yapılan çalışmaları görmek adına etkili bir analiz tekniğidir. Nitekim Karagöz ve Şeref’e (2019) göre bibliyometrik bilimsel üretim, artan bilgi birikimini izleme ve değerlendirmede önemli bir role sahiptir. Türkiye’de tezlerin

bibliyometrik analiz tekniğiyle incelendiği çalışmalara rastlamak mümkündür. Yapılan çalışmaların gastronomi (Ayaz & Türkmen, 2018), işletme (Aydın, 2017), turizm (Akkaşoğlu vd., 2019; Örnek ve Karamustafa, 2020), maliye (Beşel, 2017), dil eğitimi (Kadan, 2018; Taş & Okur, 2015), eleştirel düşünme (Batur & Özcan, 2020), ölçme ve değerlendirme (Ukşul, 2016) gibi alanlarda çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar arasında soru sorma konulu tezlerin bibliyometrik analiz tekniği ile incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun üzerine Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi internet sitesindeki veri tabanında bulunan ve 1993-2021 yılları arasında soru sorma üzerine hazırlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz kullanılarak incelenmesi hedeflenmiştir. 1993-2021 yılları arasında yazılmış 117'si yüksek lisans, 15'i doktora olmak üzere toplam 132 tez; yıllara, üniversitelere, program türlerine, enstitülere, ana bilim dallarına, bilim dallarına, dillerine, konularına, araştırma yöntemlerine, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine, hedef kitleye ve danışman unvanlarına göre incelenmiştir. Veriler, bulgular bölümünde araştırma sorularına yanıt bulacak biçimde düzenlenmiş, şekil ve tablolarla desteklenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilerden hareketle ulaşılan sonuçlar sunulacak ve tartışılacaktır. Hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı düzenli bir artış ya da azalış sergilememiştir. Özellikle soru sorma konulu tezlerin son yıllarda yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Bunun üzerine son yıllarda yapılmış tezlerin hangi alanda toplandığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda tezlerin büyük bir bölümünün eğitim bilimleri alanında hazırlandığı görülmüştür. Bu durum, son dönemde değişen eğitim anlayışı ve bu anlayışın öğretim programlarına yansımalarıyla ilişkilendirilebilir. Öğretim programlarında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde belirlenen sekiz anahtar yetkinliğin (ana dilde iletişim, yabancı dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade) yer bulması, sorgulama, eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilerin eklenmesi bunun bir göstergesidir. Tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında en fazla tezin Gazi Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından hazırlandığı tespit edilmiştir. Hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde en üretken kurumun Gazi Üniversitesi olması araştırmanın bir başka sonucudur. Arslantaş ve Kurnaz'ın (2015) en fazla tezin Gazi Üniversitesinde hazırlandığını gösteren araştırması bu sonucu desteklemektedir. Yüksek lisans ve doktora programlarında üretilen tezlerin verimliliğine

bakıldığında 132 tezin 117'sini yüksek lisans tezi, 15'ini doktora tezi oluşturmaktadır. Sonuç olarak soru sorma konulu tezlerin çoğunluğu yüksek lisans programında gerçekleşmiştir. Batur ve Özcan (2020) da eleştirel düşünme üzerine yazılan tezleri program türü bakımından analiz ederek benzer sonuca ulaşmıştır. Buna göre soru sorma konusunda üretilcek doktora tezlerine ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir. Enstitülere göre tezlerin en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla yapıldığı fark edilmiştir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü gerek yüksek lisans gerekse doktora tezinin üretimine öncülük etmiştir. Batur ve Özcan'ın (2020) çalışmasında da yazılan tezlerin büyük bir çoğunluğu Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmıştır. Eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarının öneminin farkına varılması, çalışmaların artması bu durumun nedeni olarak yordanebilir. Anabilim dallarına göre tezler en çok İlköğretim ABD, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD ve Türkçe Eğitimi ABD, Türkçe ve Sosyal Bilimler ABD, Eğitim Bilimleri ABD üzerinde; bilim dallarına göre ise Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Matematik Eğitimi Bilim Dalı, İngiliz Dili Eğitimi Bilim Dalı ve Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı üzerinde kümelenmiştir. Tezlerin ilgili ana bilim dalı ve bilim dallarında hazırlanmış olması eğitim programlarındaki değişiklik ve topluma kazandırılması istenen birey özelliklerinin farklılaşmasıyla yorumlanabilir. Tezler dil bakımından sırasıyla en çok Türkçe ve İngilizce dillerinde; en az Almanca ve Arapça yapılmıştır. Tezler en çok sınavlardaki ve ders kitabındaki soruların taksonomik olarak incelenmesini, öğretmen adaylarının soru sorma becerisini ve öğretmenlerin ders işleme/metin işleme sürecinde sorduğu soruları konu kapsamına almıştır. Özellikle bu çalışmalarda sorulan sorular Bloom Taksonomisi, Barrett Taksonomisi ve Solo Taksonomisi'ne göre analiz edilmiştir (İskamya, 2011; Keray, 2012; Kılıç, 2010). Tezlerin büyük bir kısmında soruların taksonomik olarak incelenmesi, tezlerin konu bakımından birbirine benzer olduğunu göstermektedir. Soru sorma ve geri bildirim yoluyla hikâye okuma, mesleki deneyimin soru sorma becerisine etkisi, soru türlerinin psikometrik açıdan incelenmesi, lisansüstü öğrencilerinin soru hazırlama yeterlilikleri, öğrencilerin soru sormaya yönelik tutumu, soru sormanın beden diline ve tonlamaya etkisi, Sokratik sorgulama ile soru sorma düzeylerinin incelenmesi, soru sormanın muhakeme gücüyle ilişkisi ve öğretmen sorularının ders katılımına etkisi en az çalışılan konular arasındadır. İlgili konular ilerleyen dönemde hazırlanacak tezlere rehber olabilir. Araştırma yöntemleri incelenen tezlerde sırasıyla nitel, nicel ve karma yöntemler kullanılmıştır. Program türüne göre nitel yöntemle yazılmış yüksek lisans tezlerinin sayısı nicel ve karma yöntemle yazılanlardan fazladır. Nicel yöntemle yazılmış doktora tezlerinin sayısı nitel ve

karma yöntemle yazılan tezlerden fazladır. Tezlerde kullanılan veri toplama araçları en çok doküman/kayıt inceleme, görüşme, test ve gözlem; en az alan notu, rubrik, yansıtıcı günlük, belirtke tablosudur. Tezlerde konu olarak sınav ya da ders kitaplarındaki soruların incelenmesinin konu alındığı düşünüldüğünde veri toplama aracı olarak en fazla doküman incelemesinin kullanılması şaşırtıcı değildir. Araştırmanın bu sonucunu dikkate alan araştırmacılar tezlerinde veri toplama araçlarının çeşitliliğinden yararlanabilir ve araştırmanın geçerliğine, güvenilirliğine katkı sunabilir. Analiz yöntemleri bakımından incelenen tezlerde en çok betimsel analiz; en az içerik analizi ve betimsel istatistikle içerik analizinin birlikte kullanılmıştır. Buna ek olarak incelenen 117 yüksek lisans tezinin 4'ünün yöntem bölümünde analize ilişkin bilgi verilmemiştir. Bu durum araştırmacıların metodolojik yönden zayıf olduğuna işaret edebilir. Tezlerin hedef kitlesini en çok öğretmen/öğretmen adayları, lisans, ortaöğretim ve ortaokul öğrencileri; en az ise 4-6 yaş grubu, üstün yetenekli öğrenciler, pedagojik formasyon öğrencileri, otizm tanılı bireyler ve soru yazarları oluşturmaktadır. Tezlerin danışman unvanlarına göre Prof. Dr. ve Doç. Dr. unvanlı danışmanların tez sayısının diğer unvanlı danışmanlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca doktora tezlerinin Prof. Dr. unvanlı danışmanlarla; yüksek lisans tezlerinin Doç. Dr. unvanlı danışmanlarla yürütüldüğü sonuçlar arasındadır.

Araştırmanın sonuçları soru sorma, sorgulama üzerine lisansüstü tezlerin yapıldığını ve bu tezlerin konu bakımından çeşitli olduğunu göstermektedir ancak sorunun, soru sormanın, sorgulamanın ana dili eğitiminde yeri ve önemi, sınıf içi etkileşimindeki rolü, soruların hem duyuşsal hem de bilişsel beceriler ile ilişkisi, Sokratik sorgulamanın sürecinde üretilen soruların bilişsel ve duyuşsal açıdan incelenmesine dönük çalışmalar üzerinde durulmadığı fark edilmiştir. Sonuç olarak bu araştırma ile yapılacak çalışmaların araştırmacılara hem konu açısından yol göstermesi hem de seçecekleri veri toplama araçları ve analiz yöntemlerine hassasiyet göstermesine yardımcı olması beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Ahtee, M., Juuti, K., Lavonen, J., & Suomela, L. (2011). Questions asked by primary student teachers about observations of a science demonstration. *European Journal of Teacher Education*, 34(3), 347-361. [10.1080/02619768.2011.565742](https://doi.org/10.1080/02619768.2011.565742)
- Akkaşoğlu, S., Akyol, C., Ulama, Ş., & Zengin, B. (2019). Tarım turizmine yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1193-1218. [10.21325/jotags.2019.416](https://doi.org/10.21325/jotags.2019.416)
- Akyol, H. (2001). İlköğretim okulları 5.sınıf Türkçe kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili sorularının analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(26), 169-178. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10370/126917>
- Akyol, H. (2021). *Programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. (11. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alhineidi, A. (2018). *Arapça yabancı dil öğretmeninin soru sorma becerisi yeterliliği ve başarısına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Arslandaş, S., & Kurnaz, A. (2015). Konu başlığında ‘eleştirel düşünme’ kavramı geçen, YÖK veri tabanına kayıtlı yüksek lisans ve doktora tezlerinin farklı değişkenlere göre sınıflandırılması. *I. ISCAT*, Nisan 2015, 277-298. <https://iscat.info/PastConferences/ISCAT2015/ISCAT2015/papers/C4-ISCAT2015ID89.pdf>
- Aşıcı, M. (1998). Türkçe ders kitaplarındaki soru sorma becerilerinin metinleri anlamada kullanılması. *III. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*, 1, Konya.
- Ayaz, N., & Türkmen, B. M. (2018). Yöresel yiyecekleri konu alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 2(1), 22-38. <https://doi.org/10.32958/gastoria.411345>
- Aydın, B. (2017). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde (Yöktez) yiyecek içecek işletmeciliği alanında kayıtlı bulunan tezlerin bibliyometrik analizi. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 2(1), 23-38. <https://doi.org/10.31822/jomat.353951>
- Ayvacı, H. Ş., & Türkoğlu, A. (2010). Yeniden yapılandırılan Bloom taksonomisine göre fen ve teknoloji dersi yazılı sorularının incelenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(1), 13-25. https://www.researchgate.net/publication/298116862_Yeniden_Yapilandirilan_bloom_taksonomi_sine_gore_fen_ve_teknoloji_dersi_yazili_sorularinin_Incelenmesi
- Bahtiyar, A. (2019). *Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) öğrencilerinin Sokratik soru sorma düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Batur, Z., & Özcan, H. Z. (2020). Eleştirel düşünme üzerine yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(2), 834-854. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/55209/759528>

- Beşel, F. (2017). Türkiye’de maliye alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi (2003-2017). *International Journal of Public Finance*, 2(1), 27-62. <https://doi.org/10.30927/ijpf.327823>
- Bülbül, S. (2019). *Soru sorma becerisi eğitiminin ortaokul öğrencilerinin soru üretme düzeyine etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Bülbül Hüner, S. (2022). *Soruların sınıftaki gücü-Sokratik sorgulama yöntemi kavramsal tanımı ve uygulama örnekler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükalın Filiz, S. (2004). *Öğretmenler için soru sorma sanatı*. Asil Yayın Dağıtım.
- Chin, C., & Brown, D. E. (2002). Student-generated questions: A meaningful aspect of learning in science. *International Journal of Science Education*, 24(5), 521-549. <https://doi.org/10.1080/09500690110095249>
- Chin, C., & Osborne, J. (2008). Students' questions: a potential resource for teaching and learning science. *Studies in Science Education*, 44(1), 1-39. <https://doi.org/10.1080/03057260701828101>
- Cotton, K. (1988). Classroom questioning. *School Improvement Research Series*, 5, 1-22. <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/ClassroomQuestioning.pdf>
- Çakıcı, Y., Ürek, H., & Dinçer, E. O. (2012). İlköğretim öğrencilerinin soru oluşturma becerilerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 43-68. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17379/181469>
- Çakmak, M. (2009). Pre-service teachers’ thoughts about teachers’ questions in effective teaching process. *Elementary Education Online*, 8(3), 666-675. <https://www.bibliomed.org/?mno=121689>
- Demirel, Ö. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. (24. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, F. (2018). *Öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin soru sormaya yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Döş, B., Bay, E., Aslansoy, C., Tiryaki, B., Çetin, N., & Duman, C. (2016). An analysis of teachers questioning strategies. *Educational Research and Reviews*, 11(22), 2065-2078. 10.5897/ERR2016.3014
- Duran, E., & Gürsoy, G. (2018). İlkokulda soru ve anlama ilişkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 19-36. [10.16990/SOBIDER.4121](https://doi.org/10.16990/SOBIDER.4121)
- Eminoğlu, N. (2020). Sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin soru sorma stratejileri ve karşılaştıkları sorunlar. *Anatolian Turk Education Journal*, 2(1), 36-47.
- Ensar, F. (2002). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin altı soruları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Ergün, İ. (2021). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin sınav soruları ile beceri temelli matematik sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Eroğlu, S. (2019). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin altı okuma-anlama soru ve etkinliklerinin güncellenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Franke, M. L., Webb, N. M., Chan, A. G., Ing, M., Freund, D., & Battey, D. (2009). Teacher questioning to elicit students' mathematical thinking in elementary school classrooms. *Journal of Teacher Education*, 60(4), 380-392. <https://doi.org/10.1177/0022487109339906>
- Göçer, A. (2011). Evaluation of written examination questions of Turkish language in accordance with Bloom's taxonomy. *Croatian Journal of Education*, 13(2), 161-183. <https://hrcak.srce.hr/76350>
- Göçer, A. (2014). The assessment of Turkish written examination questions based on the text in accordance with the Barrett's Taxonomy. *Online Submission*, 3, 1-16. http://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/ali_gocer_turkish_written_examination.pdf
- Göçer, A. (2022). Eğitimde soru kullanımının yeri ve işlevi: Türkçe eğitimi alanı örneği. *International Journal of Language Academy*, 10(1), 56-87. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.57379>
- Güfta, H., & Zorbaz, K. Z. (2008). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi yazılı sınav sorularının düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 205-218. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4379/60044>
- İnci, T. (2014). *Sekizinci sınıf fen ve teknoloji dersine ilişkin ortak sınav sorularının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- İskamya, U. (2011). *Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının soru sorma tercihleri ile ortaöğretim kurumları giriş sınavlarında sorulan soruların Bloom taksonomisine göre analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Kabaş, S. (2009). *Soru sorma sanatı*. Doğan Kitap.
- Kabaş, G., & Baran Tecir, Y. (2021). *Güçlü soru sorma sanatı*. Olimpos Yayınları.
- Kadan, Ö. F. (2018). Hatay'da dil eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Hatay Araştırmaları VI* (s. 289-308). İKSAD Yayınevi. [10.17275/per.20.30.7.2](https://doi.org/10.17275/per.20.30.7.2)
- Karagöz, B., & Şeref, İ. (2019). Türkiye'deki çocuk edebiyatı alanyazınına bibliyometrik bakış: Bilimsel haritalama çalışması. *Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı* (s. 108-123). Ankara Üniversitesi Yayınevi. <http://cogem.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/311/2019/10/profrdsdatseverearmaganeslemi.pdf>

- Karaman, M. (2016). *İlköğretim matematik öğretmenlerinin sınav soruları ile TEOG matemaik sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel irade algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi* (35. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keray, B. (2012). *Söyleşi metinleri yoluyla sekizinci sınıf öğrencilerinin soru sorma becerilerinin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Kılıç, D. (2010). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konuları ile ilgili soru sorma becerilerinin bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Kutlu, Ö. (1999). İlköğretim okullarındaki Türkçe ders kitaplarındaki okuma parçalarına dayalı olarak hazırlanmış sorular üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, 23(111), 14-21. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5340>
- Örnek, N., & Karamustafa, K. (2020). Turist rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesi (1989-2019). *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3(2), 115-138. <https://doi.org/10.34090/tured.788246>
- Özden, Y. (2021). *Öğrenme ve öğretme*. (14. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özyanık, Z. (2018). *İlkokul ders kitaplarında yer alan ünite değerlendirme sorularının psikometrik özellikler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Rosenshine, B., Meister, C., & Chapman, S. (1996). Teaching students to generate questions: A review of the intervention studies. *Review of Educational Research*, 66(2), 181-221. <https://doi.org/10.3102/00346543066002181>
- Sobel, A., & Panas, J. (2021). *Güçlü sorular*. (S. Yeniçeri, Çev.). Beyaz Yayınları.
- Sur, E. (2022). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin altı soruların yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 430-451. <https://doi.org/10.15869/itobiad.952572>
- Taş, H., & Okur, A. (2015). Yükseköğretim düzeyinde ana dili öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 13, 80-96. <https://arastirmax.com/tr/publication/dil-edebiyat-egitimi-dergisi/13/1/80-96-yuksekogretim-duzeyinde-ana-dili-ogretimi-uzerine-bir-degerlendirme/arid/f1d106e9-1554-4f36-bbc3-9e8cca134967>
- Ukşul, E. (2016). *Türkiye'de eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılmış bilimsel yayınların sosyal ağ analizi ile değerlendirilmesi: Bir bibliyometrik çalışma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.

- Umut-Zan, B. (2012). *Türkiye’de bilim dallarında karşılaştırmalı bibliyometrik analiz çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ün Açığöz, K. (2006). *Aktif öğrenme*. Biliş Yayınevi.
- Ünal, M. (2019). *PISA sınavlarının özelliklerinin fen bilimleri öğretmenlerinin hazırlamış oldukları sınav soruları ile karşılaştırılması: PISA kültürünü yaygınlaştırma model önerisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Wong, B. Y. (1985). Self-questioning instructional research: A review. *Review of Educational Research*, 55(2), 227-268. <https://doi.org/10.3102/00346543055002227>
- Yang, D., Wang, Z., & Xu, D. (2015). A comparison of questions and tasks in geography textbooks before and after curriculum reform in China. *Review of International Geographical Education Online*, 5(3), 231-248. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1158060.pdf>
- Yeşil, R., & Yeşil, S. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Öğrenci Kitabevi Yayınları.
- Yılmaz, Ş. (2017). *Fen bilgisi öğretmenlerinin soru üretme hakkındaki muhakemeleri ve inanç sistemleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Yılmaz, A. (2019). *A case study on middle grade mathematics teachers’ use of questioning in teaching lines and angles* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

The question is an important tool that makes the individual think and serves effective and permanent learning. Questions help with systematic thinking and meaningful learning. Teaching with questions started with Socrates continues to maintain its importance and validity today. Instead of giving the answers and information directly to the student, Socrates adopted the principle of asking him questions and giving the answer to each question with questions. With this method, Socrates succeeded in solving a complex problem by simply asking questions to the slave who knew nothing. Studies have been carried out on the subject of asking questions. In these studies, questioning strategy, questioning education and its effect, teachers' questioning skills, students' questioning skills, students' attitudes towards questions, questions in the textbook, sub-text questions, questions asked in exams, the relationship between asking questions and understanding, its place and importance. In the mentioned studies, there is no bibliometric analysis of postgraduate theses on asking questions. This study can be a guide for master's theses and PhD theses to be prepared by researchers. In this research, it is aimed to analyze the postgraduate theses prepared on asking questions between 1993-2021 in the database on the website of the National Thesis Center

of the Higher Education Council by using bibliometric analysis. In the research, answers to the following questions were sought.

- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to years?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to universities?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to the program type?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to institutes?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to the departments?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to disciplines?
- What is the language distribution of the theses on asking questions?
- How is the distribution of theses written on asking questions according to topics?
- What is the distribution of research methods used in theses on asking questions?
- What is the distribution of data collection tools used in theses on asking questions?
- What is the distribution of data analysis methods used in theses on asking questions?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to the target audience?
- How is the distribution of theses prepared on asking questions according to the title of advisor?

The research was structured in the descriptive survey model. The bibliometric analysis technique was used in the research. In the study, 117 master's theses and 15 PhD theses were analyzed. The distribution of master's theses and PhD theses on asking questions by years, universities, program types, institutes, majors, branches of science, languages, subjects, research methods, data collection tools, data analysis methods, target audiences, and advisor titles were examined.

According to the results of the research, master's theses and PhD theses between 1993-2021, especially from 2018 to 2021, although they were not regular, they increased compared to other years. The most thesis was determined by Gazi University, Gaziantep University and Çanakkale Onsekiz Mart University. Another result of the research is that Gazi University is the most productive institution in both master's and PhD theses. Considering the efficiency of the theses

produced in master's and PhD programs, it was noticed that 117 of 132 theses were master's theses and 15 were PhD dissertations. It has been noticed that according to the institutes, theses are mostly made through the Institute of Educational Sciences. The Institute of Educational Sciences pioneered the production of both master theses and PhD theses. According to the departments, the theses were mostly made in the Department of Primary Education, the Department of Mathematics and Science Education, and the Department of Turkish Education. According to the branches of science, the thesis was mostly done in the Department of Turkish Education, The Department of Science Education, Mathematics Education. The languages most commonly used in theses are Turkish and English. The theses mostly included taxonomic examination of the questions in the exams and the textbook, the questioning skills of the pre-service teachers, and the questions asked by the teachers during the teaching / text processing process. In the theses whose research methods were examined, qualitative, quantitative and mixed methods were used, respectively. According to the program type, the number of master's theses written with the qualitative method is higher than the ones written with the quantitative and mixed method. The number of PhD theses written with the quantitative method is more than the theses written with the qualitative and mixed method. Data collection tools used in theses are mostly document/record review, interview, test and observation; minimum field note, rubric, reflective journal, specification table. Descriptive analysis was mostly used in the theses examined in terms of analysis methods. In addition, no information was given about the analysis in the method section of 4 of the 117 master's theses examined. In most of the theses, the target audience is teacher/pre-service teachers, undergraduate, secondary and secondary school students. Most of the theses are Prof. Dr. and Assoc. Dr. titled consultants guided. It is expected that the results of this research will help researchers.